

הנגיד וסגניו

נגיד "בנק ישראל" הוא אחד התפקידים היוקרתיים בישראל. הנושא ב"תפקיד זה נחשב גם לבעל השפעה רבה



נגיד נפני הקדנציה מסתיימת בנובמבר

בתחום הכלכלי. מייסדו ומעצבו של הבנק הממלכתי המרכזי, זינד הורוביץ, הוא שהקנה לו את חשיבות-היתר. ה"נגיד, בנוסף להיותו מופקד על הבנק, הוא גם יועצה הכלכלי הבכיר של הממשלה בתוקף החוק (חוק בנק ישראל - 1954).

החוק גם קובע מתי על הנגיד להגיש דו"ח לממשלה ולוועדת-הכספים של הכנסת. החוק אינו קובע מה יהיה כתוב ב"דו"ח, למרבה הפלא, את זה קובע הנגיד בהתאם למימצאיו. הצרה היא ש"השנה נקבעו הבחירות ל-30 ביוני, כאשר חודש לפני מועד זה הגיש הנגיד את הדו"ח השנתי שלו לממשלה. הופעת הדו"ח מלווה, בדרך-כלל, במסיבת-עיתונאים, שבה אמר הנגיד כמה אמיתות כלכליות, שלא ערבו לאוזניו של שר האוצר, יורם ארידור, ונדין. אף כי הד"ר רים שאמר הנגיד לא היו חדשים, חשיבותם היתה בכך שהנגיד אמר אותם; ב"איו עדינות, כמה נזהר מלפגוע, רק רמזים. אבל גם זה לא עזר. ויורם ארידור קץ.

את הנגיד אפשר לפטר רק בנובמבר השנה, כאשר תסתיים תקופת כהונתו. בטוח, הוא כבר נגיד לא יהיה, אף כי לא אחת הביע את מיסאלתו להמשיך בתפקידו. ספק גם אם ימשיך כאשר הלי-כוד יהפוך לאופוזיציה.

בנק ישראל

לכבוד הממשלה וועדת הכספים של הכנסת ירושלים

הריני מתכבד להגיש בזה את הדיווח שבין של בנק ישראל לשנת 1980, בהתאם לסעיף 59 לחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954.

המדיניות הכלכלית בשנת 1980 הציבה שני יעדים מידים: צמצום עודף היבוא, וריסון התהליך האינפלציוני. כדי להשיג יעדים אלה, ננקטו צעדים לצמצום הביקושים במשק, דרך הגבלת גידולו של האשראי הבנקאי. הספאה ריאלית של

הקרמת הנגיד לדו"ח "בנק ישראל" התאריך: 31.5.1981

מיסים

מסיבוי מע"מ

לפני שלושה שבועות הבטחתי סיפור נוסף על נפלאות מע"מ (העולם הזה" 2281). הנה הוא: מעשה ביהודי שפתח עסק ביולי 1977, ומיד הודיע לשלטונות מע"מ על עיסקו החדש. מאז הוא מדווח מידי חודשיים, על פי החוק, על עיסקו-תיו. לאחרונה החל היהודי שלנו מקבל התראות על "יתרת חוב", אף כי דאג לדווח כהלכה ובזמן. להתראה הראשונה וגם לשניה התייחס קצת בביטול, "בטח בדו"ח הבא העניין יתיישר", חשב. אך האיום בעיקול הוציא אותו משלוותו, והוא אץ רץ למשרדו מע"מ לברר את עניינו. ומה מתברר? שהמחשב צודק! הוא לא הגיש דו"חות מע"מ על התקופה מיולי 1976, שבו נכנס חוק מע"מ לתוקף ועד יולי 1977, שבו פתח את העסק. זה שבאותה תקופה לא היה לו עסק ולא היה לו על מה לדווח, זאת המחשב לא ידע, למה? כי תוכנית המחשב של מע"מ היא "טמבלית". והנה ההוכחה: כדי להסיר את איום ההתראות והעיקול לים, הוא נתבקש להגיש דו"חות מע"מ על התקופה שבה לא היה לו עסק, ו"לכתוב בהם 0 (אפס).

אז, את ה-0 הזה יקלט המחשב, ו"ישלח לו הודעה שאינו חייב דבר. על הטיטור שמטטרים אזרחים שונים על לא מס בכפם, צריך להושיב את המתכנת של תוכנית המחשב בחדר מוסיקה אלקטרונית, שהוכנה עליידי מחשב במשך 24 שעות. הוא כבר לא יטעה.

מכרות מכאיבות

בנק המזרחי" סגן לאחרונה כמה מכות מכאיבות, שיהיו להן בוודאי השלכות על מאזן הבנק ל-1981 ואולי עוד לפני מועד זה.

לפני כמה שנים החליט הבנק להיכנס גם הוא לעסקי מימון היהלומים; ולהתחיל רות על נתח מהעוגה שהיתה עד אז בידי "בנק איגוד", "בנק דיסקונט" ו"ברקליס" דיסקונט" ו"הבנק הבינלאומי" (בסדר זה). ואומנם, הוא נחל הצלחה לא מעטה, מה גם שחלק גדול מהיהלומנים בארץ ובחו"ל הם יהודים דתיים, או לפחות שומרי-מסורת. כניסתו של הבנק לענף זה בצורה מאסיבית, בשנות הגאות, גרמה לתחרות גוברת בין הבנקים על חסדי היהלומנים, שהיו גם הנהנים ממנה.

בשנה האחרונה, עם גבור המשבר בענף היהלומים, היה "בנק המזרחי" בין הראשונים שנפגעו קשה, בעיקר בגלל חוסר אפשרות של כמה היהלומנים לעמוד בתחייבותיהם.

בשבועים האחרונים קרה עוד משהו: קרנות הנאמנות של הבנק הפסידו כמה צית מנכסיהן. מי שחושב שמנכ"לים של בנקים ישנים תמיד טוב, טועה. תשאלו את אהרון מאיר, מנכ"ל "בנק המזרחי" המאוחד.

חקלאות

מה קרה

לאפרסק?

הוא נפל מהעץ! כי לא כדאי להוריד אותו משם, וחבל מי שסבר, שהידועות בעיתונות היומית על משבר בחקלאות הם תעמולת-בחירות, טועה. יש משבר והוא חמור. אך ראשי אירגוני החקלאים, במקום לדבר לעניין, מדברים על "אשמת הליכוד", במקום על אשמתם הם. שום חקלאי לא יכול, לצערנו, להתפרנס מהאשמות, אפילו לעיתים יש בהן משהו.

ובכן, עבור ק"ג אפרסקים אנחנו משלמים בין 7-10 שקלים, החקלאי מקבל קדחת; ונהנים הם המתוכים למיניהם: כולל המובילים, בתי-המיון, המשווקים הסיוטואים, הקמעוני-הירקן ואנחנו השמשלמים.

התשומות החקלאיות (ההוצאות הכרוכות בגידול הפרי) עולות, המחר שמקבל המגדל יורד. פשוט לא כדאי לשווק; הוא משאיר את הפרי על העץ; שירקב.

בחירות

כפתורי תעמולה

בין יתר האביזרים שהובאו ארצה לקראת הבחירות, מצאנו את סמלי הכפתור, העשויים ממתכת, חומר פלסטי או נייר, עם דבק או סיכת-ענייה.

מגיפת כפתורי-תעמולה נפוצה במדינות עולמיות, עשרות מיליונים, בבחירות האחרונות לנשיאות בארצות-הברית. מחקרים שערכו בעת הבחירות, פסיכולוגים של המון וסוציולוגים, ניסו למצוא הסבר לשיעור החדש ששטף את כל אמריקה, הזדהות אישית עם מועמד, או נושא, על-ידי ענידתו על הבגד. בינתיים חלפו הבחירות בארצות-הברית, המחקרים שומנו, והכפתורים הגיעו לישראל.

היות המיפלגות הגדולות עוט על כפתורים: הליכוד בציבעי כחול, תכלת ולבן, המערך בציבעי ירוק, אדום וכחול. המחר הזול יחסית (שלושה שקלים) הופך את הכפתור לכדאי עוד יותר, מלבד היותו "לוח מודעות" זייד, שלא צריך לשלם עבורו מס פלטיים עירוניים. אנב, נוסף על המיפלגות, גם אסירי כלא רמלה נהנים מהם: הם מרכיבים אותם.

הבורסה

מניות הבנקים

ושב שבוע של ירידות, אף כי יותר מתונות. כמה דברים ראויים לציון: ה"מעבר אל מניות הבנקים נמשך וביתר עוצמה; ביום המישי האחרון היה חלקם של הבנקים המיסחריים כ-85% מהמחזור הכולל במניות. וזה היה צפוי. ענפי הביטוח והמקרקעין הפסידו יותר מ-50%, הפסד ריאלי, בהשוואה לרמת השיא של ינואר. בשוק איגרות החוב הצמודות חל קיפאון, שיפשי קרוב לוודאי אחרי הבחירות. במונחי תשואה לפידיון עמדו הצמודים בתחילת השבוע במחיר הזול ביותר מאז תחילת השנה.

ההגינה האמיתית היתה במט"ח. שוב המשיך לגדול הפער בין המטבעות האירופיים לדולר; גדל מיספר יחידות ה"מטבע האירופיות שאפשר לקבל עבור דולר. ובאשר לשקל: בסוף חודש מאי היה מחיר הדולר גבוה ב-43.1 אחוז, לעומת סוף חודש דצמבר 1980. המדד עלה (כולל חודש מאי) ב-37.8% בלבד. שער הבטירה של הדולר במזומן (בבנקים) היה בסוף השבוע 11.34 שקל.

אם נסדר נתונים נבחרים לסוף מאי ונשווה ביצועים מתחילת השנה, בטור יורד, נקבל את התמונה הבאה: בראש, מניות הבנקים שעלו - איידיבי 66%; בל"ל 61.6%; פועלים 56.4%; דולר אמריקאי 43.1%; המדד (כולל מאי) 37.8%; אג"ח צמודות מסדרות 3000 32%; היאן היפאני כ-30%; ליטי"ט כ-24%.

קרנות הנאמנות

התופעה של לחץ על קרנות הנאמנות, שהחלה לפני כמה שבועות, תימשך. מיספר והיקף הפידיונות בקרנות אלה הוא אדיר, וכל עוד יש הנפקות חדשות, תהיה בריחה מהקרנות. בשבועיים הקרובים צפויות הנפקות בהיקף גדול. הנפקת זכרון של פועלים בהיקף של 350 מיליון שקל, איידיבי 200 מיליון שקל; הנפקות בינוניות בגודלן של "טבע" ו"דנות" וכמה קטנות כמו "התכופ" ו"תיא" ה"כף להנפקות יבוא מהקיים. והקיים הוא בעיקר קרנות הנאמנות.

מגמת הירידה במניות תימשך, כך גם יקרה לצמודים. על היקף הפידיונות הכבד בקרנות ניתן ללמוד גם על פי סוגי ניירות-הערך שהחלו הבנקים למכור, בניגוד להם כאלה שבעבר לא נמכרו על ידם, כמעט בכל מחיר.

מה לעשות?

הכלל הוא: להיכנס לניירות טובים שירדו חזק. קובע אחד מהיועצים: "לא ייתכן שלאורך זמן הדולר יעלה והצמודים יירדו"; הוא צודק. מי שיש לו תיק של 50 אלף שקל, שישאר במה שיש לו, אך מי שיש לו 500 אלף שקל, ש"יכנס עכשיו. קנו מניות תעשייה טובות, קנו "אורדן", "כבלי ציון", אפילו "אלק" טרה", גם "ים-המלח", "פולגת", "עליית" הן טובות ותישארה כאלה.

היהרו מ"תרו", "מקט" ו"הראל", אחרת סופכם להצטרף למיסדר המפסידיים של "שמן". ותמיד, לעזאזל, חוזר הד"ר תרגיל, אבל החברה לא לומדים. ומתפתים לקנות במחירים גבוהים, למה? תשאלו אותם. הם יסבירו לכם איך מניה בכמות אפסית קופצת ל-15 אלף נקודות, משום שמישהו דוחף אותה, וכעבור זמן קצר אי-אפשר למכור, ומפסידים עד 60% מההשקעה ויותר.

אתם רוצים לדעת למה "נשואה" מכניסה ביקושים ל"קיסריה" והיא עולה מידי יום. תשאלו את מיכה אלבין. הוא צריך לדעת. אני מציע להתעלם ממניה זו. ואז גם לא תצטרכו לשאול שאלות ש"אינן במקומן.

יועץ אחר אמר לי: "תשמע, אנחנו עכשיו בתקופת המתנה לעליות. היום ה"סכינו גדול יותר מהסכינו ואז אנחנו נכנסים". גם הוא צודק. מעניין, כולם יודעים להסביר את מה שקרה, אבל לא תמיד את מה שייקרה. ובאמת מי יודע איזו ממשלה תהיה לנו אחרי הבחירות בעוד שלושה שבועות.

אנב, משהו טרח להסביר לי, שאם רוצים להטיל מס רווחי הון בבורסה, עכשיו הזמן, כשהבורסה בשפל. אמרתי לו שהתאוריה בסדר, אבל הוא טועה ב"תאריך.